

Julian Lewański

"Język i piśmiennictwo na Śląsku",
Zdzisław Hierowski, Stanisław
Rospond, Katowice-Wrocław 1948,
Wydawnictwo Instytutu Śląskiego:
«Polski Śląsk», seria II, nr 7, s. 43 :
[recenzja]

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce
literatury polskiej 37, 324

1947

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zdzisław Hierowski (i Stanisław Rospond): *Język i piśmiennictwo na Śląsku*. Katowice—Wrocław 1948, s. 43¹⁾. Wydawnictwa Instytutu Śląskiego: *Polski Śląsk*, seria II, nr 7.

Szczupłość miejsca, jaką zazwyczaj krepują autorów książki zbiorowe, nie pozwoliła prawdopodobnie Hierowskiemu na swobodne opracowanie tematu. Na 36 stronach mieści całe dzieje piśmiennictwa, które oczywiście w końcowym etapie przechodzą w jakąś notę o historii zjawisk literackich. Materiał szeregowany jest według pracy Ogrodzińskiego, wybór autorów i zjawisk przeprowadzony zapewne trafnie; pretensje możemy mieć jednak do autora za pominięcie obrazu autonomii życia kulturalnego i literackiego na Śląsku w wieku XIX oraz o suchość wykładu. Ogranicza go bowiem do wyliczenia pisarzy i dzieł. Tak dalece konsekwentnie, że nie zwrócił nawet uwagi na doniosłość wyboru Lompy: wyboru polskiego języka literackiego dla ludowego, jak się zwykło mówić, piśmiennictwa tego regionu.

Zdzisław Hierowski: *Śląsk walczący. Poezja i pieśń*. Katowice—Wrocław 1946, s. 119. Wydawnictwa Instytutu Śląskiego, Biblioteka Pisarzy Śląskich, seria II, nr 1.

Antologia ta ma dwie równoległe edycje: jeden nakład popularny, drugi ze wstępem krytycznym na stronach 7—26; oba opatrzone *Notami Wydawcy*, informującymi o drukowanych autorach i materiale. Hierowski daje antologię tej poezji śląskiej, która związana była z walką o narodowość i niepodległość polityczną. Wstępne uwagi obrazują ciekawe przemiany środowisk literackich i wzajemnych zależności nurtu politycznego i literackiego.

Szczególnie cenne jest zebranie rozproszonego po czasopismach materiału, badaczowi nie-specjaliście niedostępnego.

Zdzisław Hierowski: *25 lat literatury na Śląsku. 1920—1945*. Katowice—Wrocław 1947, s. 203. Pamiętnik Instytutu Śląskiego, seria II, nr 8.

Książka w założeniu ma kontynuować dwa tomy Ogrodzińskiego i rzeczywiście daje cenne uzupełnienie tamtej pracy. Powtórza jej najogólniejszy schemat badawczy i stała się nowym cennym przewodnikiem po materiale, który narastał w ostatnim czasie. Hierowski ogranicza się do krótkich ogólnych omówień przy poszczególnych rozdziałach, charakteryzuje kilku zdaniem, orientacyjnie, pisarza, referuje pokrótce treść książki. Dodatek biograficzny na końcu opracowania dowodzi troski o czytelnika. Chciałoby się powiedzieć, że książka nieco cierpi wskutek narzędzia, które autor wybrał: jest to pióro krytyka-publicyisty. Dlatego konstrukcje, jakie buduje, formowane są przy pomocy takich współczynników jak czas i miejsce działalności pisarzy, współczynników, które nie dadzą nic więcej jak suche wyliczenie faktów literackich. Te nie zostały powią-

¹⁾ Stanisław Rospond od s. 37 dał opracowanie *Język*.